

SXEDIO.50S

3.4.1918: ΝΕΑ ΑΝΕΠΙΤΥΧΗΣ ΠΡΟΣΠΑΘΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΒΟΥΛΕΥΤΩΝ ΝΑ ΕΓΓΡΑΨΟΥΝ ΣΤΗΝ ΑΝΤΙΦΩΝΗΣΗ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΑΡΜΟΣΤΗ ΑΝΑΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΩΣΗ. Ο ΠΡΩΤΟΣ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΠΟΛΕΜΟΣ ΤΕΛΕΙΩΝΕΙ ΚΑΙ ΑΡΧΙΖΕΙ ΤΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ ΤΗΣ ΕΙΡΗΝΗΣ ΓΙΑ ΔΙΑΜΟΙΡΑΣΜΟ ΤΗΣ ΛΕΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΕΜΟΥ

Οι Έλληνες Κυπριοί δεν τόβαζαν κάτω όταν έφθαναν στο θέμα της Ένωσης της Κύπρου με την Ελλάδα.

Μια νέα ευκαιρία πριν από το τέλος του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου να προβάλουν τον ενωτικό τους πόθο και επίσημα, όπως έγινε στα προηγούμενα χρόνια, και μάλιστα επίσημα, βρήκαν και πάλι στο Νομοθετικό.

Αυτό συνέβη κατά την έγκριση και πάλι της αντιφώνησης προς την προσφώνηση του Αρμοστή κατά τη νέα σύνοδο του Νομοθετικού τον Απρίλη του **1918**.

Στη συνεδρία αυτή ο βουλευτής και δήμαρχος Λάρνακας Φίλιος Ζαννέτος κατέθεσε πρόταση όπως η Κύπρος δοθεί στην Κυβέρνηση του νέου Βασιλέα των Ελλήνων Γεωργίου του Ε, αλλά η πρόταση απορρίφθηκε από τις ψήφους των Αγγλων και Τούρκων βουλευτών.

Τα επίσημα πρακτικά τη συνεδρία αυτής (**3** Απριλίου **1918**) δημοσίευσε η εφημερίδα "Ελευθερία" στην έκδοση της της **24/6** Απριλίου **1918**:

ΣΥΝΕΔΡΙΑ ΤΕΤΑΡΤΗΣ

3 Απριλίου **1918**

(Προεδρία Αρχιγραμματέα)

Κατά την συνεδρίαν ταύτην ο ΔΙΟΙΚΗΤΗΣ καταθέτει επί της τραπέζης του Συμβουλίου, το σχέδιον της αντιφωνήσεως προς τον εναρκτήριο λόγον του Μ. Αρμοστού και προτείνει, ίνα τούτο γίνη παραδεκτόν.

Αναγνινώσκειται η πρώτη παράγραφος και ψηφίζεται ήτις έχει ως ακολούθως:

Εξοχώτατε,

Τα μέλη του Νομοθετικού Συμβουλίου

εξαιτούμεθα την άδειαν να προσφέρωμεν τη Υμετέρα Εξοχότητι τας ευχαριστίας ημών επί τω λόγω δι' ου η Υμετέρα Εξοχότης προσηγόρευσε το Συμβούλιον.

Ο κ. Ζαννέτος υποβάλλει πρόσθετον παράγραφον εις τη αντιφώνησιν έχουσαν ούτω:

" Το Συμβούλιον βλέπον προ αυτού αφικομένην την στιγμήν της οριστικής διευθετήσεως του πολιτικού ζητήματος της Νήσου, διαδηλοί, ότι τόσον το Συμβούλιον, όσον και ο λαός της Κύπρου εναγωνίως αναμένουσι και εντόνως αξιούσιν, ίνα το δυνατόν συντομώτερον η Κύπρος χειραγωγηθή υπό της Κυβερνήσεως της Α. Μ. του Βασιλέως Γεωργίου του Ε. Εις τους κόλπους της μητρός αυτής Ελλάδος".

Την πρότασιν ταύτην υπεστήριξεν ο κ. Θεοδότου.

Ο κ. Ζαννέτος δηλοί ότι διά της παραγράφου ταύτης διευκρινίζει τα αισθήματα του Συμβουλίου και του λαού της Κύπρου και τονίζει, ότι η άκρα σπουδαιότης και το επείγον του ζητήματος αναγκάζουσι τα ελληνικά μέλη να παράσχωσι την μικράν ταύτην οχληρίαν εις την Αγγλικήν Κυβέρνησιν την κατοχήν την αγγλικήν η Κύπρος εχαιρέτισεν ως πρόδρομον της εθνικής αυτής αποκαταστάσεως και ουδεμίαν παρέλιπεν ευκαιρίαν χωρίς να διαδηλώση τους εθνικούς αυτής πόθους. Η ανέλιξις των πολεμικών γεγονότων ηκύρωσε και εμηδένισε την συνθήκην εκείνην και το υπό της Αγγλίας εκάστοτε προβαλλόμενον κάλυμμα έπαυσε να υφίσταται. Καταλήγων δε εκφράζει την πεποίθησιν ότι η Αγγλία, ήτις μετά των εαυτής συμμάχων μάχεται υπέρ του δικαίου των εθνικοτήτων, θα θελήση να εφαρμόση τας ωραίας και υψηλάς εκείνας αρχάς και εν Κύπρω προς τιμήν του αγγλικού έθνους.

ΙΡΦΑΝ: Εγείρομαι κ. Πρόεδρε, ίνα ενστώ εις την εν τη αντιφωνήσει καταχώρησιν της παραγράφου ταύτης, καθ'ότι η εν λόγω παράγραφος αντίκειται εις τα εθνικά και υλικά συμφέροντα της νήσου.

Αναγινώσκει ακολούθως τηλεγράφημα της 9ης Φεβρουαρίου 1913 καθ' ο αι Ηνωμένα Πολιτεία

συνεμάχησαν μετά της Αγγλίας προς υποστήριξιν των αρχών της ελευθερίας και δικαιοσύνης και φρονεί ότι τα έντιμα μέλη θα παραδεχθώσιν ότι επικρατεί τοιαύτη ελευθερία και δικαιοσύνη εν Κύπρω. Οι κάτοικοι της Κύπρου διάγουσι βίον ανειώτερον παρά οι της Ελλάδος, οίτινες φορολογούνται διά δύο λιρών κατά κεφαλήν, ενώ οι της Κύπρου διά μιάς λίρας, προς δε τούτοις εκ της διαφοράς της δραχμής και του χρυσού, θα προκύψη σημαντική απώλεια διά την Κύπρον. Ετερον ζήτημα είναι το της στρατιωτικής θητείας, ήτις εν Ελλάδι άρχεται από του 21 έτους, ενώ εν Κύπρω ουδέν τοιούτον υπάρχει. Εάν λοιπόν πραγματοποιηθή η ένωσις, η Κύπρος θα δίδη αρκετάς χιλιάδας στρατού και θεωρώ περιττον να είπω πόσον το τοιούτον θα είναι επιβλαβές διά την Νήσον. Η ύπαρξις ημών είναι μεγίστη απόδειξις των ηθικών πλεονεκτημάτων των απολαύομεν από την Βρεττανικήν διακυβέρνησιν και άτινα θα απολέσωμεν της ενώσεως πραγματοποιουμένης. Οθεν πιστεύω, ότι τα έντιμα μέλη θα ψηφίσωσιν υπέρ της απορρίψεως της παραγράφου

ΘΕΟΔΟΤΟΥ: Ηκουσα μετά προσοχής, τας αιτιάσεις του έντιμου μέλους και της παραγράφου ταύτης φαίνονται δ' ότι η άρνησις οφείλεται εις το ότι η χαρτίνη δραχμή κατά τον έντιμον φίλον μου δεν έχει αξίαν τοιαύτην, οίαν η λάμπσις του αγγλικού χρυσού. Εάν ιστάμεθα εις ο και ο φίλος μου επίπεδον, θα εθεωρούμεν ότι ο χρυσός είναι το παν και θα συνηνώμεθα εις την αντίληψιν. Ευτυχώς δι' ημάς και δυστυχώς δι' εκείνον ιστάμεθα εις υψηλότερον επίπεδον. Κατά τον έντιμον φίλον μου, αφ' ου ο εν Ελλάδι πληρώνων δύο λίρας είναι πτωχότερος του Κυπρίου πληρώνοντας μίαν, ο Κύπριος πρέπει να είναι πλουσιώτερος του Αγγλου και Γάλλου, οίτινες πληρώνουν κατά κεφαλήν 4 και 5 λίρας. Δεν ενδιαφέρει τον Ιρφάν εφ, αν είναι δεμένος χειροπόδαρα, αρκεί να είναι δεμένος με χρυσούς κρίκους. Τα επιχειρήματα του είναι έωλα και δεν θέλει να εξοικειωθή προς την δύναμιν των πραγμάτων, ήτις θα κατισχύση και θα τον

κάμη να γίνη Ελλην και να στεγασθή υπό ελληνικήν σημαίαν.

ΣΑΙΤ: Ζώμεν εν σπουδαιοτάτη και μεγίστη εποχή της ιστορίας και δεν ποθούμεν, όπως καθ' ον χρόνον, ο έξω κόσμος ανατρέπεται, ριφθώμεν και ημείς εις την ανατροπήν ταύτην. Και εξ αισθήματος και φυλετικού συναισθήματος, ανθιστάμεθα κατά της παραγράφου ταύτης. Υπαρχουσι χώραι κυβερνώμεναι επί τη βάσει της αρχής των εθνικοτήτων, αλλ' υπάρχει και η αρχή της ισχύος. Ο παράγων, όστις πλειστάκις προξενεί τον ανταγωνισμόν, είναι οικονομική απληστία. Η νήσος ημών κείται εν τη ανατολική λεκάνη της Μεσογείου και τσαούτης σπουδαιότητος νήσον η Αγγλία δεν σκοπεύ να εγκαταλείπη. Η νήσος, ως γνωστόν, κατέχει υπό της Αγγλίας δυνάμει της συνθήκης του **1878**. Τω **1856** εδημοσιεύθη προκήρυξις Αγγλίας, Γαλλίας και Αυστρίας, δι' ης εγγυάτο η ακεραιότης της Τουρκίας. Τω **1871** χώραι τινες της Οθωμαν. αυτοκρατορίας εξετέθησαν εις κίνδυνον τινά. Κατά το ίδιον έτος εγένετο συνδιάσκεψις εν Αγγλία και διά πρωτοκόλλου εκηρύχθη, ότι ουδεμία βλάβη θα γένηται τη Οθωμανική Αυτοκρατορία. Τω **1878** τα δικαιώματα της Οθωμανικής Αυτοκρατορίας εβλάβησαν. Και κατά το έτος τούτο εγένετο συνδιάσκεψις εν Βερολίνω και ηγγυήθη η ακεραιότης της τουρκικής αυτοκρατορίας και ίνα επιβληθή το σέβας εκείνο εξεχωρήθη η Κύπρος και ωρίσθη περίοδος τις, ήτις εξηρτάτο εκ του τερματισμού της υπό της Ρωσίας κατοχής του Καρς και του Βατούμ. Εάν η αγγλική Κυβέρνησις σκοπή να καταλίπη την νήσον, οφείλει να παραδώση ταύτην εις το μέρος εκείνο, παρ' ου παρέλαβε ταύτην, ίνα ούτω φανή πιστή προς τας υπ' αυτής συνομολογουμένας συνθήκας. Διαφωνούμεν λοιπόν διά την καταχώρησιν της παραγράφου ταύτης εν τη αντιφωνήσει.

ΛΑΝΙΤΗΣ: Την παράγραφον κ. Πρόεδρε, υποστηρίζουσιν εκατομμύρια αγγλικών τηλεβόλων και εκατοντάδες χιλιάδων νεκρών πεσόντων υπέρ της ιδέας ην υποστηρίζει η παράγραφος αύτη. Ως εκ τούτου αι ψυχαι των πεσόντων θα διαμαρτυρηθώσιν, αν

φαντασθώσιν ότι αι αρχαί εκείναι, υπέρ ων έπεσαν, δεν εφηρμόσθησαν εις μίαν γωνίαν ιστορικήν, οία είναι η Κύπρος. Η καλλίστη υποστήριξις της παραγράφου ημών θα ήτο η ανάγνωσις των Βασιλικών Διαγγελμάτων υπό του Ασκουΐθ μέχρι του Λόϊδ Τζιορτζ, άτινα εξαπέστειλαν εις το ελληνικόν έθνος και δι' ων διακηρύττουσι την αρχήν των εθνικοτήτων, ην ημείς διά της παραγράφου ταύτης ζητούμεν. Το ζήτημα της ενώσεως είναι δι' ημάς μεν ζήτημα ζωής, διά την Αγγλίαν δε ζήτημα τιμής

Γενομένης ακολούθως ψηφοφορίας η πρόσθετος παράγραφος της ενώσεως απερρίφθη διά των ηνωμένων ψήφων των Αγγλων και των Τούρκων.

Είτα προυτάθη η επιψηφίσις της αντιφωνήσεως εν τω συνόλω της. Προ της επιψηφίσεως της δε ο εντ. βουλευτής Λευκωσίας-Κυρηνείας κ. Ν. Πασχάλης εδήλωσεν ότι θα ψηψίση υπέρ της αντιφωνήσεως με την ελπίδα και την ευχήν, ότι αι εν αυτή εκφραζόμεναι ευχαριστίαι είναι αι τελευταίαι ευχαριστίαι του Νομοθετικού Συμβουλίου προς τον τελευταίον Αγγλων εν Κύπρω Αρμοστήν.

Η αντιφώνησις είτα επεψηφίσθη ομοφώνως.

Στις **11** Νομβρίου **1918** υπογράφηκε τελικά ανακωχή με τη Γερμανία και ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος τέλειωσε.

Για τους Έλληνες Κυπρίους όμως άρχιζε ένας νέος αγώνας καθώς θα κατευθύνονταν στο Λονδνο με μια πολυμελή πρεσβεία για να διεκδικήσουν την Ένωση με τη έναρξη των εργασιών του Συνεδρίου της ειρήνης στο Παρίσι που θα μοίραζε τη λεία του πολέμου στους νικητές.